

Discurs Premi d'Honor Lletres Catalanes 2012

President de la Generalitat, presidenta del Parlament, alcalde de Barcelona, consellers, diputats, directora general de cultura del govern balear, Josep Massot, companys i companyes de les Junes d'Òmnium Cultural, companys de la Federació Lull, sòcies i socis que avui ens acompanyeu, gràcies per ser aquí en el lliurament del 44è Premi d'Honor de les Lletres Catalanes.

Vull que les meves primeres paraules siguin d'un reconeixement sincer, total, a la trajectòria, l'obra i la persona de Josep Massot i Muntaner, guanyador enguany del Premi d'Honor de les Lletres Catalanes. Massot i Muntaner, monjo del monestir de Montserrat, ha dedicat una gran part de la seva activitat intel·lectual, del seu treball, a l'estudi de la literatura i la història de les Illes Balears, de la cultura catalana. Filòleg, historiador i assagista, acumula una producció bibliogràfica que el fan mereixedor d'aquest reconeixement, de tots els que ha rebut fins ara i dels que encara ha de rebre.

Vull recordar especialment aquesta nit els tres premis d'honor que ens han deixat l'últim any: Josep Termes, Antoni Cayrol i Teresa Pàmies.

Vull aprofitar aquest reconeixement, tan just i tan necessari, per referir-me a alguns aspectes de la nostra cultura que en els darrers anys ens han semblat massa incòmodes. Molestos. Va ser Joan Fuster –enguany celebrem el cinquantè aniversari de la publicació de *Nosaltres, els valencians* i el vintè de la seva mort– va ser Joan Fuster, qui més va insistir en la necessitat d'entendre i reivindicar la llengua i la cultura catalanes íntegrament. Rebutjant el particularisme suïcida, Fuster afirmava irònicament: “Per ser valencià, i acceptant la superstició que els valencians, els mallorquins, som diferents, reclamo Ausiàs March, el Tirant, Roís de Corella, Jaume Roig, sor Isabel de Villena, i Bernat i Baldoví. Els mallorquins reclamarien Ramon Lull, Anselm Turmeda, i la resta, tots els Aguilons xuetes, i mil capellans, i Llorenç de Villalonga, i tothom que ha vingut després”. Deixant de costat la provocació, el gran escriptor de Sueca s'interrogava tot seguit: “¿Com es pot ser català sense ser valencià i sense ser mallorquí, i viceversa? És un punt de partida”.

El problema és que no ens n'hem mogut, d'aquest punt de partida. El drama és que fins i tot hem retrocedit. Vós, pare Massot, heu de ser reclamat, com a mallorquí, per tots els mallorquins. Però, com a mallorquí i escriptor en català, també us hem de reclamar tots els catalans. I hi hauríem d'aplicar la convicció que massa sovint oblidem.

La llengua catalana, la vostra i la nostra, és l'idioma propi d'un territori que va de Salses a Guardamar. Encara. I de Fraga a Maó. I que duri. Que no sigui per nosaltres que això canviï. Els que s'han obstinat a evitar-ho, els que volen disgregar, folkloritzar, ridiculitzar la nostra llengua, amb apel·latius sovint tan ofensius com patuès o txapurreau, ho poden intentar. Sempre ho han intentat. I som nosaltres, tots, els únics que ho podem impedir. Els que ho hem d'impedir. És la manera que tindrem d'agrair la feina que escriptors com vós feu per la nostra dignitat i pel progrés de la humanitat sencera.

Darrerament aquestes agressions s'han multiplicat. Hem vist com el govern valencià ha volgut suprimir el sistema de dues línies lingüístiques en el seu sistema escolar. L'han volgut suprimir perquè funcionava. Perquè massa pares es decantaven pel català. Massa pares des del seu punt de vista. Hem vist també com el govern balear ha volgut imposar el mateix sistema de dues línies perquè la immersió lingüística als centres de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera també funcionava. I allà han aplicat el model que el PP valencià rebutja. Són descaradament contradictoris. Poc els importa. En realitat, l'objectiu és exclusivament debilitar tant com puguin un idioma que, paradoxalment, és el d'ells. Però al País Valencià pares, associacions i sindicats de mestres han aturat per ara la maniobra. I a les Balears la tria dels pares ha sorprès els que propugnen falsament "la llibertat lingüística".

La nostra llibertat és la nostra llengua.

El que hauríem d'entendre és que aquesta obstinació, aquesta alegre determinació pel propi idioma, no és només cosa de valencians o mallorquins. Els hauríem de fer saber que estem amb ells. Que el seu compromís és el nostre. I no només això. Que Ausiàs March, Bernat Metge i Anselm Turmeda són de tots. Dels uns i dels altres. De la humanitat sencera. Però perquè puguin ser universals som nosaltres els primers que els hem de valorar en la importància que tenen.

Per desgràcia, la divisió autonòmica de l'Estat ha sacralitzat unes fronteres "internes" falses. Ha dividit les llengües en dues categories. La de "tots" –el castellà–, que ha de ser cosa de "tots", i les autonòmiques, que són cosa de cada govern autonòmic. Això ha fragmentat el català. Una llengua que no coneix fronteres administratives i que també ha de ser cosa "de tots". De tots els catalanoparlants. No anem bé quan rellegim ara les actes del Congrés de Cultura Catalana que es va fer el 1976 i ens sembla que aquells homes i dones eren uns "atrevits". No anem bé quan molts catalans no s'impliquen en la vitalitat del seu idioma fora de Catalunya per "no molestar" els valencians o els mallorquins. Perquè la seva actitud no sigui malinterpretada o contraproduent. Allò que és realment contraproduent, un suïcidi cultural, és la nostra dispersió. I cal que tots entenguem, reivindicuem i visquem des de la normalitat que una llengua és també un espai cultural –un mercat cultural, de fet-

Els mestres valencians i els mallorquins, els pares i les mares valencians i mallorquins, els al·lots i les al·lotes, els xiquets i les xiquetes, han de saber que el seu compromís és el nostre. Que nosaltres, la gent d'Òmnium, els catalans, tots els catalanoparlants, també som valencians i mallorquins.

Pare Massot, aquesta nit us honorem i us reivindicuem. A vós i a tots els escriptors que, d'una punta a l'altra del nostre llarg país, han fet una gran obra. Reivindicuem, també, aquesta nit, si ens ho permeteu, Joan Fuster. I com ell mateix diria, "A qui li piqui, que es rasqui"!

Moltes gràcies.

Muriel Casals

Presidenta d'Òmnium Cultural